

SetraNews

JUNI 2019

Setra Kärnfuru

Tar plats på Skeppsholmen

LOGISTIKPUSSEL:
FRÅN PLANTA
TILL PLANKA

VÄSTERÅS HAR
FÅTT EN LIMTRÄFASAD
MED FINESS

*Trall-
vänligt till
sommaren*

SETRA TRÄSKOLA

TRE OM TRÄ: **Bygghandeln i startgroparna inför utesäsongen**

»VI KAN FORTSÄTTA VÄXA OCH SAMTIDIGT GYNNA VÄRLDEN OMKRING OSS«

Därför vill vi vara grönsamma

EN AV FÖRDELARNA för oss i träindustrin är att vi kan göra affärer som alla tjänar på. Våra kunder, naturen, samhället och Setra.

Vi kallar det för grönsamhet, och det kan till exempel handla om att öka värdet på våra trävaror – som vid vårt nya träindustricenter i Långshyttan. Där blir naturligt beständigt kärnvirke till komponenter som håller fönster och dörrar täta under många år framöver.

Kärnvirkets smarta egenskaper har länge använts i särskilt tuffa miljöer. På sidorna 10–12 kan du läsa om hur Setra Kärnfuru används till att bygga nya kajer på Skeppsholmen, och blir en del av Stockholms byggnadsminne.

GRÖNSAMHET ÄR OCKSÅ att se till att våra transporter gör så litet avtryck som möjligt när trävarorna fraktas till andra delar av världen. Så att vår förnybara råvara kan fortsätta göra sitt viktiga jobb och ersätta stål och betong i allt fler byggnader. Läs mer om logistikpusslet på sidorna 5–9.

Ju fler som upptäcker trä som byggmaterial desto bättre är det för planeten. Och apropå det – snart drar vår fabrik för korslimmat trä i Långshyttan igång och trärevolutionen kan börja på allvar. Tack vare den hållbart brukade skogen kan vi fortsätta växa och samtidigt gynna världen omkring oss.

Trevlig läsning!
Hannele Arvonen
vd Setra

Vill du veta mer om vår vision för framtiden?

Se filmen om Grönsamhet på setragroup.com/gronsamhet

Välldoft för hemmet

INFÖR STOCKHOLM DESIGN WEEK

har Designtorget för fjärde året i rad samarbetat med designskolan Beckmans och nytt för i år även med Konstfack. Studenternas uppdrag var att skapa en produkt som kan fungera som gåva från ett besök i Sverige.

Karl Bern och Ebba Ipsen på Konstfack utforskade skogens positiva påverkan på oss människor och varför vi mår bra av att vara i skogen. Resultatet blev doftklossen Skog som designduon hoppas ska bli en given mittpunkt både för rum och samtal. Klossen säljs på Designtorget och blev snabbt en snackis på sociala medier.

Tummen upp från Europa

SETRAS EUROPEISKA KUNDER

är väldigt nöjda och tycker att Setras leveranssäkerhet är avsevärt högre än konkurrenternas. Det visar en kundundersökning som genomfördes 2018. 21 kunder deltog i intervjuer på telefon, däribland distributörer till bygghandel, hyvlerier, limträkonstruktionstillverkare och emballagetillverkare. Hälften gav Setra helhetsbetyget 4/5 och hälften 5/5.

Det är lätt att få kontakt och service, anser kunderna. När det gäller Setras tillgänglighet på varor är betyget dock lägre, drygt hälften av deltagarna är mycket nöjda. En förklaring kan vara att

efterfrågan på sågade trävaror var väldigt stark under 2018.

Merparten tycker att hållbarhetsfrågan är viktig eller mycket viktig, och att Setras certifieringar av FSC® och PEFC™ väger tungt.

SETRANEWS är Setras kundtidning. Den ges ut på svenska och engelska till kunder, medarbetare och andra intressenter i Sverige och utomlands. Tidningens syfte är att sprida information om företaget och låta läsarna ta del av senaste nytt.

UPPLAGA: 4 000 ex.

ADRESS: Setra Group, Box 3027, 169 03 Solna

TEL: 08-705 03 00

E-POST: setranews@setragroup.com

REDAKTÖR: Linn Treijs

ANSVARIG UTGIVARE: Lovisa Krebs

TEXT: Katarina Brandt, Anna Matzinger, Linn Treijs

FORMGIVNING: LeadContent

TRYCK: Åtta 45

OMSLAGSBILD: Redjon Peta är med och renoverar kajen på Skeppsholmen i Stockholm. Foto Magnus Laupa.

PRENUMERATION: Vill du få ett eget nummer av SetraNews eller avregistrera dig som prenumerant? Har du önskemål om vad du vill läsa eller åsikter om innehållet? Gå in på www.setragroup.com/setranews för att komma i kontakt med oss.

NYTT OM NAMN

Ny vd för Sveaskog

HANNELE ARVONEN, vd och koncernchef för Setra, har utsetts till ny vd för Sveaskog. Hannele har varit vd för Setra sedan 2013 och tillträder sin nya befattning senast i september 2019. Processen att hitta en ny vd för Setra inleddes i april. För senaste nytt, besök vår hemsida setragroup.com.

Direktör för Supply Chain

ANDERS NORDMARK är chef för Setras nya funktion Supply Chain sedan den 1 maj. Supply Chain arbetar med att optimera värdekedjan från inköp och ända fram till kund. Anders har tidigare varit senior rådgivare och sitter i Setras koncernledning.

Produktchef till nytt hyvleri

JOUKO MÄKIMATTILA är ny produktchef i Hasselfors sedan den 20 maj. Jouko kommer närmast från Stora Enso och ska koordinera försäljningen med fokus på hyvlade varor.

Vi utvecklar framtidens byggmaterial. Vill du vara med?

Just nu söker vi på Setra nya medarbetare. Läs mer på setragroup.com/sv/jobba-hos-oss

Foto: Björn Lofrenud

Först i Europa med förnybara drivmedel från sågspån

NU STÅR DET KLART att Preem och Setras anläggning för produktion av bioolja för biodrivmedel vid Kastets sågverk blir av. Satsningen går ut på att tillverka pyrolysolja av sågspån och blir den första i Europa i sitt slag. Oljan ska användas för att framställa biodrivmedel vid Preems raffinaderi i Lysekil och bidra till att minska klimatutsläppen från vägtrafiken. Produktionen beräknas vara igång i slutet av 2021.

På jakt mot nollan

-48%

SETRA HAR MINSKAT växthusgasutsläppen per kubikmeter sågad vara med 48 procent sedan 2011, exklusive transporter. Att styra om till förnybar el, öka andelen förnybar diesel i arbetsmaskinerna och minska elförbrukningen har varit några viktiga åtgärder för att dit. Men vi nöjer oss inte. Nu tar vi fram en plan för hur Setra ska bli koldioxidneutralt till 2030.

Läs mer i "Grönsamhetsåret 2018", som är Setras hållbarhetsredovisning. Den finns att läsa, ladda hem och beställa på vår hemsida setragroup.com

Setra har sålt verksamheten vid Skutskär

SETRA HAR INVESTERAT i nya anläggningar för produktion av hyvlat, komponenter och KL-träelement i Hasselfors och Långshyttan under de senaste åren. De produkter som tillverkas vid Skutskär stödjer inte den strategiska inriktningen och därför har verksamheten sålts till Valbo Trä.

– Vi väljer att satsa på segmentet för bygg och konstruktion och för att göra det

riktigt bra behöver vi renodla vår verksamhet. Jag är glad att vi har hittat en ny ägare som kan ta över och fortsätta att driva och utveckla verksamheten i Skutskär, säger Setras vd Hannele Arvonen.

Valbo Trä tog över verksamheten vid Skutskär den 15 maj. Setra och Valbo Trä samverkar för att övergången ska bli så smidig som möjligt för alla kunder.

SKRÄDDARSYTT I VARJE DETALJ

Dagens moderna industrier vill ha träkomponenter som passar lika bra som en skraddad kostym – med rätt dimensioner, hög andel kärnved och näst intill osynliga sömmar. Setras nystartade komponenttillverkning i Långshyttan är ett exempel som levererar just det. TEXT: LINN TREIJS

– **TILLVERKARNA STÄLLER** samma krav på trä som andra material i dag. De behöver homogena trävaror utan defekter och är väldigt beroende av säkra leveranser, säger Axel Sternö, försäljningsansvarig för limträ och komponenter på Setra.

Komponentfabriken är en del av Setras nya träindustricenter i Långshyttan och vänder sig till fönster- och dörrtillverkare. Ny teknik inom fingerskarvning och en allt effektivare produktion har gjort att rollerna förändrats inom branschen. I dag köper dörr- och fönsterföretagen in förädlade produkter i stället för att göra grundarbetet själva. Det ställs höga krav på leverantörerna, och i Långshyttan är förutsättningarna precis rätt.

Säker tillgång till kärnvirke

Eftersom fönster och dörrar utsätts för stora påfrestningar av vädret tillverkas de gärna av kärnvirke, den innersta delen av stocken. Det har tätt mellan årsringarna och är naturligt beständigt. I dag råder brist på råvara med mycket kärnvirke, men i Bergslagsskogarna kring Setras sågverk i Skinnskatteberg är tillgången ovanligt bra.

När kvistarna kapas bort och bitarna fingerskarvas ihop igen i samma riktning, så kallad continuous grain, skapas ett homogent och starkt material med näst intill osynliga skarvar. Det går till och med att följa naturliga strukturskiftningar över skarven – som om trädet växt utan kvistar.

Axel Sternö är försäljningsansvarig för limträ och komponenter på Setra.

»Kombinationen av en hög andel kärnved och kontinuerlig fiberstruktur finns bara hos ett par tillverkare i Skandinavien«

– Kombinationen av en hög andel kärnved och kontinuerlig fiberstruktur finns bara hos ett par tillverkare i Skandinavien. Vi ser ett tydligt utrymme i marknaden för den här fina råvaran, säger Axel Sternö.

Var finns köparna?

– Framförallt i Skandinavien, där marknaden består av några få tillverkare med stora volymer. Men även Storbritannien, Frankrike och Polen är intressant.

Detaljer som profil, dimension, kvalitet och fuktkvot optimeras utefter varje kunds behov. I Danmark är det till exem-

pel inte tillåtet att använda impregnerat virke i fönster, så där blir andelen kärnved särskilt viktig. Förutom dörrar och fönster kan fingerskarvade träkomponenter användas till trapppräcken, lister och andra detaljer. Efterfrågan är det ingen brist på och Axel Sternö räknar med att gå upp i tvåskift i början av sommaren.

– Trenden går mot mer fingerskarvning, vidareförädling och skraddarsydd lösningar. Ett naturligt nästa steg vore att även hyvla komponenterna och det hjälper vi gärna till med, säger han.

TRE TRÄTRENDER

Setras marknadsdirektör Olle Berg känner av stämningen på trämarknaden.

Stort sug efter förädlad

Utvecklingen går mot att träindustrier med sågverk står för en allt större del av förädlingen, eftersom tillverkarna vill sänka sina kostnader och investerar längst fram i produktionskedjan. Trenden fortsätter växa och sprider sig till fler segment och marknader. Numera är det endast ett fåtal geografiska marknader som bara importerar sågade trävaror.

Konjunkturen mattas av

Efter flera år av stigande priser och ökade produktionsvolymer tyder nu allt mer på att vi kan vänta oss en nedgång. Det finns ett svagt överutbud på marknaden för trävaror, så trots att konsumtionen väntas fortsätta växa i både Kina och USA under 2019 får vi räkna med pris-korrigeringar.

Logistik allt viktigare

För att vara en leveranssäker aktör på trävarumarknaden i dag krävs att du har gjort logistiken till en del av affären. Det krävs långtgående partnerskap med transportörerna och kunskap om kundernas behov för att hitta de bästa lösningarna. Samtidigt ställs allt högre krav på hållbara transporter.

Läs mer om smart logistik på nästa sida.

Från planta till plankta

Setras varor fraktas över hela världen. Att hitta den smidigaste – och grönaste – logistiken är såklart ingen lätt uppgift. Följ med Maria Jansson, logistikchef, bakom kulisserna och se hur det går till när det stora transport pusslet ska läggas. TEXT: ANNA MATZINGER

DEN HÄR HISTORIEN kommer att sluta i Mizushima, i Japan, där plankor från Setra ska bli limträ som används i företaget Meikens produkter. Men den börjar någon helt annanstans – nämligen i skogarna mellan Sundsvall och Gävle, där tallen som planterades för omkring 70 år sedan växer.

Setra omsätter varje år trävaror för ungefär fyra miljarder kronor. En stor del, runt 65 procent, går på export till Europa, Nordafrika, Mellanöstern och Asien. Att administrera och organisera all logistik kring detta flöde av varor – på ett sätt som dessutom ger så låg klimatpåverkan som överhuvudtaget är möjligt – är en komplex process. Inte minst transporterna, till sågverken och sedan vidare ut till kund, är nyckeln till en grönare och mer ekonomisk hantering av Setras produkter.

Och processen börjar som sagt redan i skogen, när smarta datasystem väljer vilka träd som ska skickas till vilka sågverk. Till att börja med väljer Setra alltid upptagningsområde för råvaran så nära sågverket som möjligt. Det ger kortast transporter och därmed minst utsläpp. Sedan många år tillbaka jobbar man också enligt det så kallade Bergslagskonceptet, som innebär att de tre furusågverken Kastet, Nyby och Skinnskatteberg delar upp råvaran i olika timmerklasser och längd. På så vis får varje sågverk färre produkter att såga och kan göra längre serier, vilket gynnar produktiviteten.

I det här fallet, när vi ska följa en leverans till Japan, så väljer skördarna redan i skogen ut de stockar som har rätt längd. Det timret förs till Kastets sågverk strax utanför Gävle, som är navet för produktio-

nen till just Japan. Här kvalitetskontrolleras stockarna och sågas i rätt dimensioner. När plankor och bräder är klara binds de ihop till kompakta paket för att klara av att lastas på hög. Paketet vägs också för att kunna packas så effektivt som möjligt utan att containern eller trailern blir för tung.

– Tidigare har vi använt oss av uppskattad vikt och räknat med schabloner. Men sedan ett par år tillbaka har vi en våg på Kastet som mäter varje pakets exakta vikt, vilket gör att lastningen av containern blir ännu mer precis. Inom en snar framtid kommer det finnas vågar på alla våra enheter, säger Maria Jansson, logistikchef på Setra.

Viktigt att vara flexibel

Parallellt med arbetet i skogen och på sågverket pågår ett intensivt jobb hos säljare och på kundserviceavdelningen för att göra logistikflödet så smidigt som möjligt. Setra har säljare runtom i Europa, Nordafrika och Asien. I Japan finns två säljare som marknadsför Setras produkter och gör upp affärerna. De för in sina beställningar i Setras affärssystem, så att kundservice hemma i Sverige kan ta vid.

– Det är jätteviktigt för oss att kunna vara flexibla gentemot våra kunder, men det ställer också krav på organisationen. Kommunikationen i hela kedjan från råvaruinköp till logistik måste verkligen fungera. Till exempel behöver säljarna veta vilken råvara som finns tillgänglig just nu, och de som köper in timmer behöver veta vad kunderna har för önskemål inför framtiden.

När det gäller den japanska exporten är beställningarna relativt stabila, vilket underlättar i planeringen. Men på andra marknader kan efterfrågan variera mer, vilket gör att det ibland kan bli korta puckar mellan beställning och produktion av det som efterfrågas.

– Trävarumarknaden är global och vi konkurrerar med producenter från hela världen. Det gör att volymer, priser och vilka produkter som efterfrågas kan svänga fort. Det gäller att kunna förutse förändringar i marknaden och snabbt kunna ställa om vår råvara, produktion eller våra leveranser när det krävs, säger Maria Jansson.

På lastbil i Europa

Oavsett vilket hörn i världen en trävara ska skickas till är det kundservice som bokar transporten. Också det är ett komplext pussel att lägga och val av transport beror

»Det gäller att förutse förändringar i marknaden och snabbt kunna ställa om«

Foto: Emil Nordin

Maria Janssons huvuduppgift som Setras logistikchef är att hitta bra transportlösningar.

»Stockarna med rätt längd väljs ut redan i skogen«

dels på vart produkten ska, dels på vilken sorts trävara det är.

Transporter inom Europa går i regel med lastbil. Det pågår ett ständigt arbete för att minska klimatavtrycket på vägarna, till exempel jobbar Setra tillsammans med branschorganisationer för att myndigheterna ska tillåta längre och tyngre lastbilar. På så vis kan varje lastbil ta en större last och antalet transporter så småningom minska.

– För ett par år sedan beslöt regeringen att tillåta 74-tons lastbilar i Sverige, men bara på vissa delar av vägnätet. Därför blev förändringen lite uddlös, tyvärr, säger Maria Jansson.

Sjövägen ger mindre avtryck

Att frakta med fartyg är snäppet miljövänligare än med lastbil och Setra försöker därför att lägga så mycket som möjligt av transporterna till sjöss. Våra brädor som ska vidare till Japan lastas antingen på ett fartyg i Gävle hamn eller transporters på järnväg till Göteborg för att därifrån fortsätta sin resa över haven. →

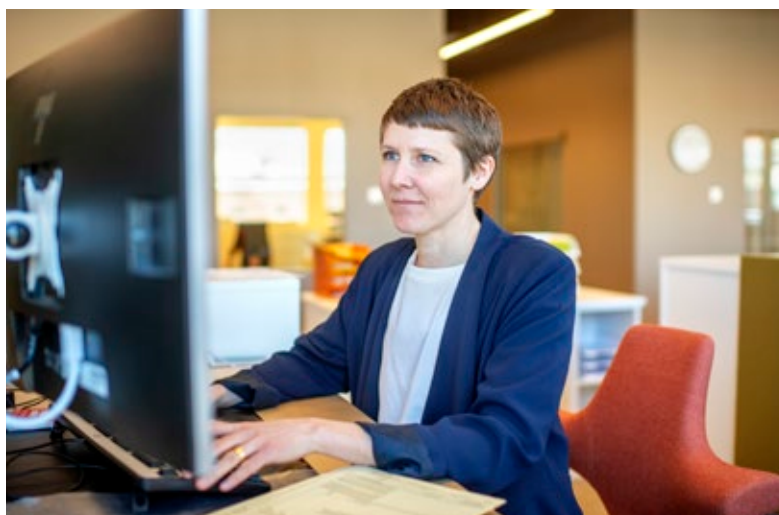

Foto: Emil Nordin

Klara Klippmark arbetar på Setras kundservice med ansvar för kunder i Japan och Sydkorea.

Klimatsmart på riktigt

Trävaror som tillverkas i Sverige och skickas till Japan genererar utsläpp på 231 kilo koldioxid per kubikmeter, varav transporten står för huvuddelen. Men eftersom trä binder motsvarande 800 kilo koldioxid per kubik när det växer blir det ändå en vinst kvar på 569 kilo koldioxid, sett till hela livscykeln.

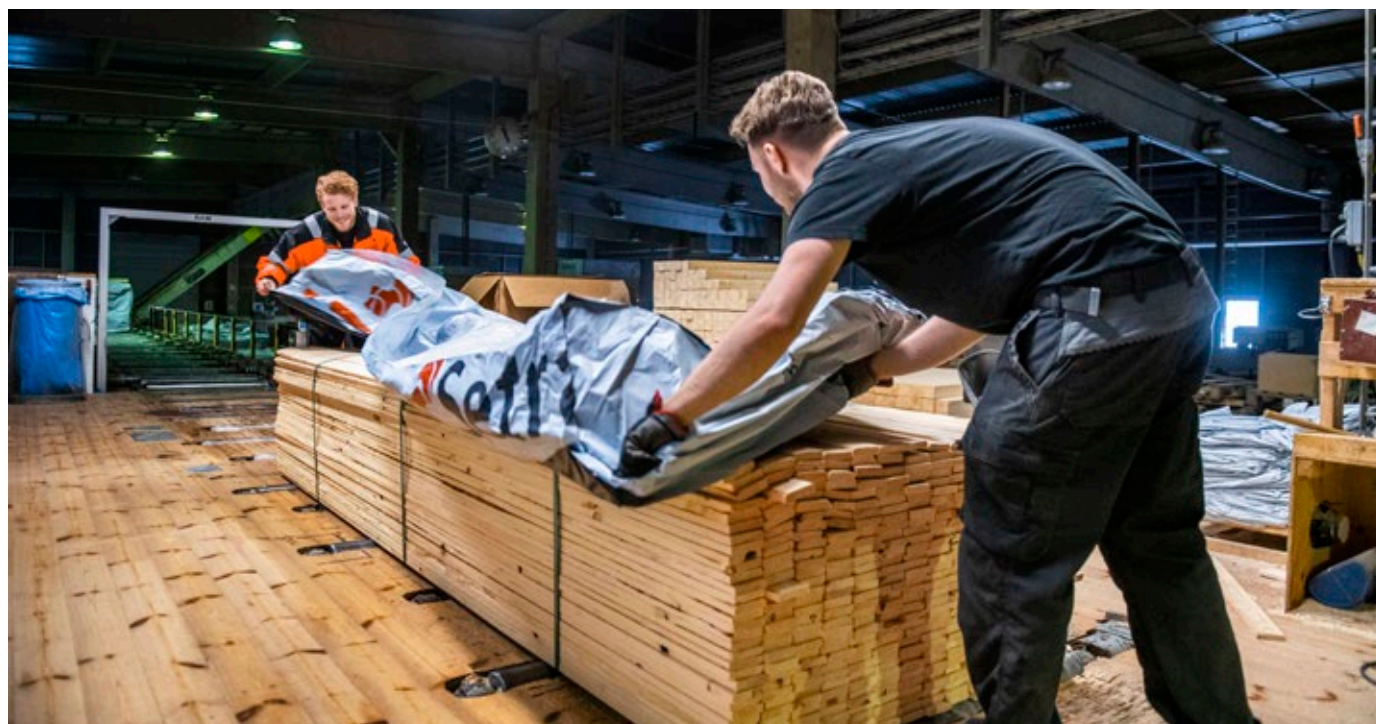

Foto: Emil Nordin

Plankor och bräder binds ihop till kompakta paket för att klara av att lastas på hög.

Också transporterna med fartyg blir allt miljövänligare, inte minst genom skärpta myndighetskrav.

– För fyra år sedan infördes ett svavel-direktiv, vilket innebär att fartyg ibland annat Östersjön måste använda ett renare bränsle. Från och med nästa år skärps kraven även i resten av världen. Nuförtiden kör fartygen också allt långsammare, vilket leder till lägre bränsleförbrukning och utsläpp över lag, säger Maria Jansson.

Hon jobbar ständigt för att hitta nya smartare lösningar tillsammans med leverantörerna.

– Det handlar dels om att skapa så miljövänliga upplägg som möjligt, dels om att de ska bli så ekonomiskt fördelaktiga som det bara går.

Till exempel får transportören som ska hämta vårt virkespaket till Japan information om när den tidigast kan hämta sin last och när paketet ska levereras. Genom att låta datumen vara så flexibla som möjligt kan transportörerna optimera sina flöden.

Setras transporter

- 1,1 miljoner kubikmeter trä exporterades 2018.
- 54 procent fraktades med fartyg och 46 procent med bil. 5,4 procent av allt ingående timmer gick på järnväg.
- Setras största exportmarknader är Kina, Japan och Storbritannien.

Kastets sågverk strax utanför Gävle är navet för produktionen till Japan.

Det gynnar alla parter - och inte minst miljön.

Efter sex till åtta veckor till sjöss når vår transport målet i Japan. Då har virket rest minst 2200 mil och lotsats genom hela logistikkedjan

– Det viktiga för våra kunder är att de kan lita på att varorna kommer fram inom den period de har önskat. Det finns en större acceptans för att leveranstiden kan variera när virket kommer sjövägen, jämfört med tåg och vägtransporter. Att vi håller vad vi lovar när det gäller transporterna är en oerhört viktig konkurrensfördel och en stor anledning till att så många kunder väljer oss, säger Maria Jansson.

»Att vi håller vad vi lovar när det gäller transporterna är en oerhört viktig konkurrensfördel«

Från skog till kund på 100 dagar

70 år tidigare:
Furan som blir Japan-
stockar planteras

DAG 1

Skördarna väljer ut de träd som har rätt Japan-längd. Stockarna lastas och transporteras till Kastets sågverk.

DAG 15

Timret kvalitetskontrolleras, sorteras och sågas i rätt dimensioner.

DAG 19

Virket torkas.

DAG 26

Virket emballeras och vägs.

Yu Nakashima, inköpschef på Meiken

Foto: Meiken

Setras japanska kund Meiken producerar limträ som både används interiört och exteriört i bärande träkonstruktioner.

Framme i Mizushima

Meiken är den största limträproducenten i Japan. Sedan 2017 producerar de också korslimmat trä. Samarbetet mellan Meiken och Setra inleddes 2013.

Hej Yu Nakashima, inköpschef på Meiken! Berätta; varför väljer ni att köpa varor från Setra?

– Setra har kapaciteten och systemen för att leverera stockar i den längd som den japanska marknaden efterfrågar. Varorna håller en konstant hög kvalitet och vi har en nära kommunikation. Men viktigast av allt är kanske den nära relationen som vi har med Setra.

Det är ju en väldigt lång transportväg ...

– Vi har använt trä från Europa sedan början på 1990-talet. Innan dess kom våra råvaror främst från Nordamerika, men då upptäckte vi att kvaliteten både på råvaran och kapaciteten att sköta logistiken var mycket bättre i europeiska bolag. Det tar ju upp till två månader för varorna att fraktas hit, så det är oerhört viktigt att det finns en konstant produk-

tion av det vi behöver och goda kontakter med fraktbolagen.

Hur lever Setra upp till kraven?

– Väldigt, väldigt bra! Den största skillnaden mellan Setra och andra leverantörer är att ni levererar precis den längd vi vill ha, att det sällan blir problem i produktionen och att det tack vare en bra logistik finns ett konstant leveransflöde.

Foto: Emil Nordin,
Lars Hägglöf och Meiken

DAG 35

Containern lastas. Paket med olika längder matchas så att ingen onödig "luft" ska transporteras, eftersom det skulle bli både dyrare och sämre för miljön.

DAG 35

Containern transporteras till Gävle Hamn.

DAG 40

Lastning på containerfartyg. Längre ner i Europa lastas containern över på ett större fartyg som fortsätter till hamnen i Mizushima, Japan.

DAG 85

Framme i hamnen i Mizushima.

DAG 90

Containern transporteras till Meikens fabrik i Okayama.

DAG 100

Meiken påbörjar sin produktion av limträ.

Setra Kärnfuru på första parkett

*»Det vi gör på
Skeppsholmen
blir både snyggt
och bestående«*

På Skeppsholmen renoveras just nu den 795 meter långa kaj som sträcker sig längs stora delar av ön. På promenadstråket som vetter mot Djurgården och Stockholms inlopp läggs Setra Kärnfuru. Främst av miljöskäl, men också för den höga kvalitetens skull.

TEXT: KATARINA BRANDT FOTO: MAGNUS LAUPA

MED ENA FOTEN i Stockholms innerstad och den andra i skärgården bjuder Skeppsholmen och Kastellholmen på den ultimata mixen av både lugn och storstadspuls. Här kan de många besökarna njuta av både konst och kultur i en levande maritim miljö.

Långsiktigt skydd och förstklassigt underhåll

I dag är öarna delar av den Kungliga Nationalstadsparken som är Stockholms gröna oas. Parken bildades 1995 som den första i sitt slag i världen och sträcker sig från Ulriksdal och Haga slott ner över Djurgården, Skeppsholmen och Kastellholmen. Miljöerna är skyddade för sina höga kultur- och naturvärden. Dessutom räknas de som statliga byggnadsminnen vilket är en garanti för ett långsiktigt skydd och ett förstklassigt underhåll. Alla förändringar ska genomföras på ett sådant sätt att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förstörs.

För två år sedan inleddes en omfattande renovering av den 795 meter långa kaj som sträcker sig längs stora delar av Skeppsholmen. Precis som för många andra av landets statliga byggnadsminnen är det Statens fastighetsverk som ansvarar för underhåll och renoveringsarbeten.

– Nu rivs den nuvarande konstruktionen och det byggs ett nytt cementfundament. Ovanpå detta läggs sedan ett promenadvänligt trädäck i kärnfuru, berättar Bo Monell som är projektledare på Statens fastighetsverk.

Många anledningar bakom valet av kärnfuru

Renoveringsarbetet är uppdelat i fyra etapper och i april 2018 gick Stockholms Vattenentreprenad AB, Sventab, igång med den andra etappen som omfattar 170

meter kaj. Sventab är ett av landets största och äldsta marina företag. Tillsammans med underentreprenören Besab grundläggning, har Sventab rivit den gamla kajen och slår nu ny spont och pålar samt förankrar stag i berg med injektering.

– Vi formsätter, armerar och gjuter samt bygger ett nytt trädäck med Setra Kärnfuru, berättar Gusten Westerberg som är projektledare på Sventab. Det kräver många olika kompetenser och till vår hjälp har vi duktigt yrkesfolk i form av dykare, snickare, betongarbetare, armearare, maskinförare, skeppare, sjöarbetare, svetsare, borrarare och anläggare.

Anledningen bakom valet av kärnfuru före traditionell tryckimpregnerad trall är flera, men för Statens fastighetsverk har miljöskälen vägt tyngst. Dessutom måste trallen uppfylla de högt ställda kvalitetskraven som ingick i förfrågningsunderlaget.

– Kärnfurun är tätvuxen och håller högsta kvalitet. Vi räknar därför med att trallen ska ha en livslängd på minst 20 år, säger Bo Monell. →

Per Inge Karlsson leder träarbetena i projektet och uppskattar trallen i kärnfuru.

Allt som allt ska 795 meter kaj renoveras på Skeppsholmen. Det är ett omfattande arbete som delats upp i fyra etapper där Sventab nu slutför den andra.

»Som snickare är det förstås roligt att få möjlighet att jobba med trä i den här omfattningen och att få lägga en trall i kärnfuru«

Vackert, slitstarkt och snällt mot miljön

Det är Setras kund Edebo Såg i Skeppsholmen som ansvarar för leveranserna av trävaror till arbetena på Skeppsholmen. Kärnfurun är beställd från Setra Malå i dimensionen 45 x 145. Det är en kraftigare variant än standarddimensionerna som ligger på 28 x 120 och 34 x 145.

– Vi har varit med från början och levererade även till den första etappen. När vi hörde att Sventab skulle ansvara för etapp två, tog vi kontakt med dem och fick möjlighet att offerera, berättar Håkan Jansson som jobbar med order och inköp på Edebo Såg.

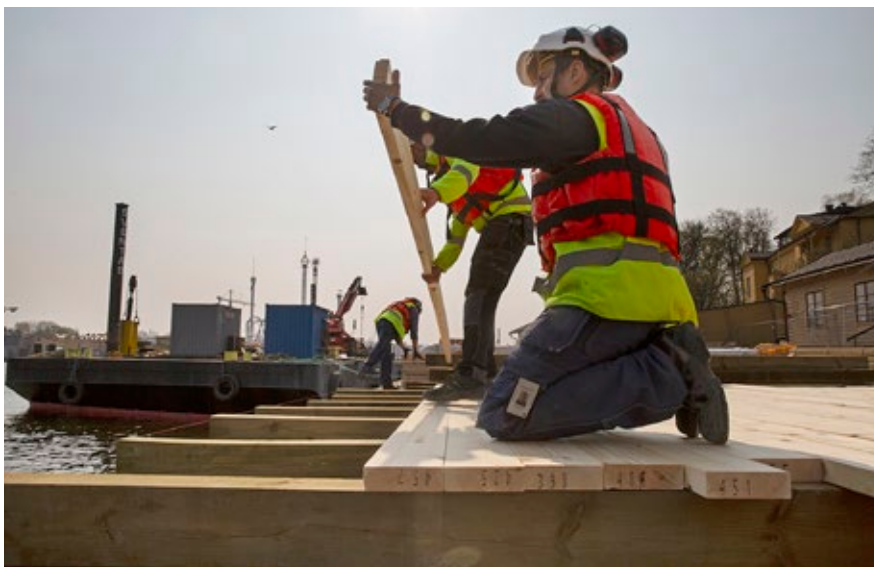
Allt som allt väntas ett tiotal leveranser med trävaror och vid SetraNews besök på arbetsplatsen anländer den tredje som bland annat innehåller två paket Setra Kärnfuru. Virkespaketet lyfts på plats av Leif Jansson, chaufför på Edebo Såg, under överseende av Per Inge Karlsson som är arbetsledare för träarbeten i projektet.

–Som snickare är det förstås roligt att få möjlighet att jobba med trä i den här omfattningen och att få lägga en trall i kärnfuru. Det är fint virke av riktigt hög kvalitet som kommer att fungera utmärkt i den här utsatta miljön.

Arkeologiska fynd ändrar förutsättningarna

Utmaningarna i projektet är många och det har bland annat krävts ett varsamt schaktningsarbete, inte minst eftersom man befinner sig på historisk mark och sjöbotten. Vattnet utanför Skeppsholmen har visat sig vara rena rama vrakkyrkogården och i början av renoveringsarbetena påträffades ett vrak från 1600-talet. Marinarkeologer finns därför med i hela processen och varje gång ett fynd görs, ändras förutsättningarna och projektet drar ut på tiden.

– Utmaningarna till trots är det en fjäder i hatten att få jobba på uppdrag av Statens fastighetsverk i Nationalstadsparken. Det vi gör på Skeppsholmen blir både snyggt och bestående. Kajen är någonting som hela Stockholm och stadens besökare kommer att få glädje av, avslutar Gusten Westerberg.

Setra Kärnfuru är ett bra miljöval som har mycket liten påverkan på miljön då den varken är behandlad eller impregnerad.

Leif Jansson, chaufför på Edebo Såg, lastar av en leverans av kärnfurutrall på Skeppsholmen.

Många olika kompetenser är involverade i arbetet. Kyle Harper arbetar som marindykare.

Skeppsholmen och dess kajer

Den svenska örlogsflottan var från början placerad nedanför slottet Tre kronor. På 1600-talet lät Drottning Kristina flytta varv och flottbas till Skeppsholmen, som då hette Lustholmen. Detta namn kom sig av att holmen tidigare använts som sommarnöje av Gustav Vasa och hans familj. När flottan flyttade till Skeppsholmen på 1640-talet behölls den

naturliga strandlinjen. På den nordöstra sidan sluttade berget brant ned i vattnet och båtar och fartyg förtöjdes i berget och vid så kallade dykdalber som är en grupp pålar sammanfästa till ett fundament. Under 1700-talet rätade man ut Skeppsholmens naturliga strandlinje genom utfyllnader och kajanläggningar.

Källa: Statens fastighetsverk

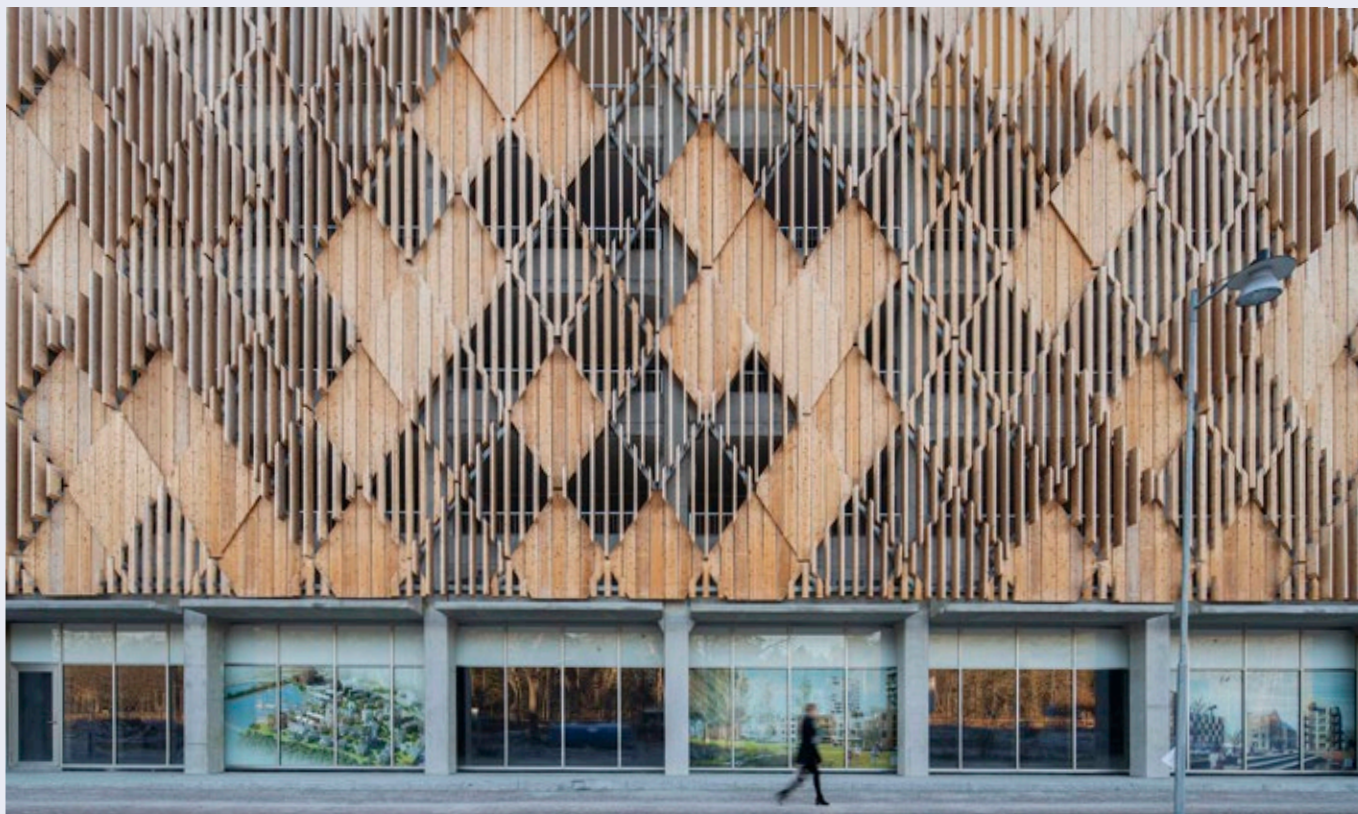

Foto: Markus Linderoth

Fasad med fitness

För kommunen i Västerås var det viktigt att det nya parkeringshuset skulle hålla hög standard både vad gäller funktion och estetik. Resultatet blev Däcket – med väl genomtänkt design, stor plats för gröna fordon och en fasad helt i limträ från Setra. TEXT: ANNA MATZINGER

DÄCKET I VÄSTERÅS är det första i raden av flera parkeringshus som Västerås kommun planerar att bygga i egen regi. Tanken är att man ska kunna ta ett helhetsansvar för både stadens parkeringar – men också få ett större inflytande över samhällsbyggandet generellt.

– Genom att bygga egna parkeringshus kan vi dels få en större rådgivning över sådant som taxor och antal parkeringar. Men området Öster Mälarstrand, där parkeringshuset ligger, är också en oerhört stor och viktig satsning för oss. Därför är det extra väsentligt att alla byggnader, också parkeringshuset, kan tillföra något till området, säger Thomas Wulcan, transport- och myndighetschef på Teknik- och fastighetsförvaltningen i Västerås kommun.

Däcket är en parkeringsanläggning med sex våningar ovan mark och en nedgrävd del, med plats för abonnenterade parkeringsplatser. Samtliga plan är sluttande och det finns goda möjligheter till laddning av el- och hybridfordon. Man har satsat stort på trygghetsaspekten, till exempel genom belysning och glasade ytor i bland annat hissarna. I botten-våningen ligger en livsmedelsbutik.

– De svagt sluttande planen brukar uppskattas av bilisterna, eftersom det inte blir några branta ramper mellan planen.

Livsmedelsbutiken finns där för att skapa ett mer aktivt hus och för att ge något tillbaka till staden. Den kan förhoppningsvis bli en del av medborgarnas dagliga rutin och bidra till att parkeringshuset kan vara till nytta för alla, inte bara de som har bil, säger Anders Eriksson Modin, arkitekt på Fojab och den som har ritat parkeringshuset.

Särskilt satsningen på väl utbyggda laddplatser är en viktig del i kommunens väg mot det genomtänkta samhällsbygget.

– Genom att bygga parkeringshus i egen regi kan kommunen vara med och bidra till och kanske i viss mån också förstärka en utveckling som vi redan ser, där intresset för att köra en elbil eller vara med i en bilpool växer. Tanken är att parkeringshuset ska bli någon form av mobilitetshubb dit de boende i området kan komma och välja sitt fordon för dagen. Vissa dagar behöver man kanske en minibuss, andra en elcykel med låda, säger Anders Eriksson Modin.

Fasad i limträ

Fasaden är inspirerad av platsens närhet till Mälaren och småbåtshamnen och består av limträ som monterats i ett mönster som påminner om hur en segelduk är uppbyggd.

Allt limträ har levererats av Setra och brandskyddsbehandlats med Woodsafe Exterior WFX™ som är en vattenfast brandimpregnering från Woodsafe Timber Protection.

– Vi gjorde ett antal studier innan vi bestämde oss för den här fasaden. Mönstret utgörs av romber som monterats på ett vertikalt bärverk, och skapar ett spännande spel med ljus och skuggor, säger Anders Eriksson Modin.

Kostnaden för en fasad i limträ var lite högre än för en i till exempel aluminium. Men både projektets beställare och de kreativt ansvariga var helt överens – det var det helt enkelt värt.

– Trä är ett så vackert material, som människor också gillar. Långsamt kommer träet att gråna och med tiden smälta väldigt fint samman med husets platsgjutna betong. Efter hand kommer också klättrande fasadgrönska att bidra till trivsel och variation över årstiderna, säger Anders Eriksson Modin.

– I det här området, med det här läget, bedömde vi att det var en kostnad som var värd att ta. Det var viktigt för oss att parkeringshuset blev riktigt bra, både vad det gäller funktion och estetik. Och då blev träfasaden ett enkelt val, säger Thomas Wulcan.

TRÄSKOLAN

Rätt trall till altan och uteplats

Tåligt, prisvärt, snyggt eller klimatsmart... Vilket trallvirke ska man egentligen välja, nu när längtan efter att få gå barfota på solvarma golv blir allt större? Setra träskola reder ut begreppen och lotsar rätt bland utbudet av trallvirke.

TEXT: KATARINA BRANDT

OAVSETT VILKET TRALLVIRKE man väljer till sin uteplats gäller det att i förväg tänka efter vad ändamålet är och var uteplatsen ligger. Ska trallen läggas under tak eller bar himmel? Kommer den att utsättas för stora väderomställningar och slitage? Det är faktorer som har stor påverkan på hållbarheten och därmed också valet av virke. Sedan har förstås prislappen betydelse, liksom kravet på underhåll och, inte minst, vad man tycker är snyggast.

En premiumtrall som håller vad den lovar

Fortfarande byggs majoriteten av Sveriges uteplatser av tryckimpregnerat virke. Materialet har lång livslängd då impregneringen förlänger trallens hållbarhet

i väderutsatta miljöer. Setras Polartrall är en riktig premiumtrall som fler och fler får upp ögonen för. Den tillverkas av senvuxen furu från polcirkelområdet och har tätt mellan årsringarna, en stor andel kärnved och fin småkvistig struktur som ger uteplatsen ett vackert utseende av hög kvalitet. Den stora fördelen med Setra Polartrall är att furun som används är mer tätvuxen än furu som används i vanlig tryckimpregnerad trall. Det leder till mindre sprickbildning och utökad livslängd. Setra Polartrall är kvalitetskontrollerad och har Nordiska Träskyddsrådets märkning NTR AB. Det är en garanti för långvarig beständighet och skydd mot röta i minst 20 år när det används ovan mark.

Den släta trallen finns i brunt och grönt och den rillade i brunt.

Vackert, slitstarkt och helt naturligt

Ett obehandlat alternativ som har ökat i popularitet är Setra Kärnfuru. Det är ett naturligt trallmaterial där råvaran kommer från långsamt växande svenska furor och är helt fritt från tillsatser. Setra Kärnfuru består till 90 procent av trädets innersta och hårdaste kärna. Den innehåller mycket naturligt impregneringsmedel i form av kåda och hartser vilket ger trallen ett inbyggt skydd mot röta. Dessutom är kärnfuru certifierad vilket garanterar att råvaran kommer från skog som odlats och brukats på ett hållbart sätt. Setra Kärnfuru alltid ska användas ovan mark och trallen kan oljas in för att undvika sprickbildning. Då behåller man en färsk virkesfärg längre. Utan ytbehandling kommer altanen med tiden få en vacker grå ton.

Alternativ till den klassiska trallen

Ett alternativt träslag som också är tåligt mot väta är lärk. Andra importerade träslag som teak, iroko, cumaru, robina och jättetuja är hårda och har lång livslängd. Nackdelen är prislappen och att de är svåra att bearbeta. Dessutom är volymerna av certifierad vara begränsad och de långa transporterarna innebär en miljöpåverkan.

Nya uppstickare är trall som är kemiskt modifierad med exempelvis kisel eller värmebehandlad för att få bättre beständighet mot röta. Det finns också olika fabrikat och utföranden av träkomposittrall, tillverkad av träfibrer och plast.

Setra Polartrall görs av mer tätvuxen furu som ger mindre sprickbildning och ökad livslängd.

Tänk igenom valet av trall i förväg – ska den ligga under tak eller kommer den att utsättas för stora väderomställningar och slitage?

Den ser i princip ut som trä, men är som sagt ett kompositmaterial vilket ger en lite annan känsla att gå på än riktigt trä. Trall i komposit importeras ofta från Kina och har ett avsevärt högre klimatavtryck än impregnerat trä, enligt en livscykelanalys som IVL Svenska Miljöinstitutet har gjort för Svenskt Trä.

Utan ytbehandling får Setra Kärnfuru med tiden en vacker grå ton.

5 tips

UR DE NYA REKOMMENDATIONERNA FÖR LÄGGNING AV TRALL

Lagom till våren 2019 har branschorganisationen Svenskt Trä utarbetat nya rekommendationer förläggning av trall. Bakgrunden till rekommendationerna är att informera om hur man undviker de problem som kan uppstå om trall monteras på fel sätt, till exempel att brädorna deformeras och spricker.

1. Mät avstånd från kant till kant mellan trallbrädor
2. Montera skruvar 30 millimeter från lång- och kortsidor
3. Förborra hål för skruvar vid tralländar
4. Fuktskydda medliggande underliggande golvbjälkar med grundisoleringspapp
5. Om du skarvar trallbrädorna – montera spikregel vid skarvar

Här hittar du de nya rekommendationerna i sin helhet:

<https://www.svenskttra.se/nya-rekommendationer-for-laggning-av-trall/>

TRE OM TRÄ

Sommar, sol och semestertider är för många synonymt med renovering och tillbyggnation. Vi frågade tre representanter från byggvaruhandeln hur de förbereder sig inför den tid på året när brädorna brukar gå åt som smör i solsken.

TEXT: KATARINA BRANDT

Hur förbereder sig byggvaruhandeln inför sommarsäsongen?

LINA LOO

SÖREN SVENSSON BYGGVAROR, LJUSDAL

»Så här års dyker nya kundkategorier upp i butiken«

Vi ser över lagret i god tid för att hinna fylla upp hyllorna med de varor som vi av erfarenhet vet går åt. Det är förstås mycket tryckimpregnerat virke, men också en hel del läkt och ströläkt för takläggning eller takbyte. Så här års dyker nya kundkategorier upp i butiken. Främst handlar det om sommarstugeägare och hemmfixare som ska dra igång olika byggprojekt. En del kommer in och vill ha tips för att försäkra sig om att slutresultatet ska bli så bra som möjligt. Men många har full koll på läget och klarar inköpen på egen hand. Personligen ser jag fram emot den här säsongen. Både jag och mina medarbetare tycker att det är riktigt roligt att få hjälpa till och vara delaktiga i våra kunders olika projekt, både med allt material men också med kunskap, service och goda råd.

ANDERS TÖRNVALL

XL-BYGG ÖSTERGYLLEN, NORRKÖPING

»Det är roligt att konstatera att våra kunder betalar mer för att få en trall av hög kvalitet«

Vi har köpt på oss ganska stora lager med tryckimpregnerat till våra åtta anläggningar i Östergötland, men också panelbrädor och en hel del limträ som går bra under hela året. Trallen behövs eftersom trenden just nu är att bygga riktigt stora altaner och uteplatser som inte sällan är uppemot 120 kvadratmeter. Man vill ha bättre plats, helt enkelt och ser uteplatsen som ett snyggt inslag i trädgården som inte behöver se ut som en traditionell altan. Vi ligger rätt nära kusten och det går åt en hel del trall till brygganläggningar också. Det är roligt att kunna konstatera att våra kunder hellre betalar lite mer för att få en trall av hög kvalitet. Våra proffsbyggare kör numera till största del med Setras Polartrall som är mycket uppskattad.

ULRICA KVARNLÖF

LIKENÄS BYGG O FÄRG, LIKENÄS

»Under vintern har vi städat lagret och tagit bort allt gammalt för att ge plats för nytt«

Under vintern har vi städat lagret och tagit bort allt gammalt för att ge plats för nytt. Just i år har vi fyllt på med lite fler längder än vanligt, både när det gäller trallvirke och regler. Eftersom vi är medlemmar i Bolist får vi väldigt bra hjälp med broschyrer och till sommaren tas även en stor katalog fram. Vi märker att våra kunder har blivit lite mer bekväma och gärna vill få hjälp att plocka ihop varorna som de antingen hämtar själva eller får hemkörda. Jag tycker mig också märka att intresset för att köpa trävaror av god kvalitet har ökat. Man förstår att det är avgörande för att slutresultatet ska bli så bra som möjligt. Vintrarna brukar vara ganska lugna här i Likenäs, men till sommaren tar det fart igen vilket både jag och mina medarbetare ser fram emot.